

Door goed graslandbeheer lage voerkosten op bedrijf Hylkema

J.A. Keuning (NMI-gedetacheerde op het PR)

Het bedrijf van de familie Hylkema ligt in Tjerkwerd in het kleiweidegebied van Friesland. Hylkema was van 1985-1992 deelnemer aan het project Stikstofproefbedrijven. In die periode werd veel aan begeleidend onderzoek en voorlichting gedaan en zijn veel bedrijfsgegevens verzameld. Naast de bedrijfsvoering is veel aandacht besteed aan verbetering van het grasland en aan goed graslandbeheer. In dit artikel wordt besproken wat de effecten hiervan kunnen zijn op krachtvoerfabricatie, voerkosten en beperking van de mineralentoevoer.

Verbetering grasland

Het bedrijf van 30 ha grasland ligt op kleigrond met zo'n 40 procent afslibbaar en 10 à 15 procent humus. Aanvankelijk was de waterhuishouding matig. In de meeste percelen bevonden zich nog greppels voor de afwatering. Mede door de matige ontwatering was de botanische samenstelling van veel percelen eveneens matig.

In 1982 en 1983 werd een begin gemaakt met de verbetering van het grasland. Het grootste deel van het bedrijf is echter verbeterd in de jaren 1986-89 (tabel 1). In 1989 was al het grasland verbeterd. De verbetering bestond uit een combinatie van grondbewerking, drainage en herinzaai. In 1982 en 1983 werd een BG 5 mengsel gebruikt met diploide Engels raagrassen. Vanaf 1986

Bedrijf Hylkema

Tabel 1 Overzicht graslandverbetering (in % per jaar)

Jaar	%
1982	5
1983	23
1984	0
1985	0
1986	12
1987	8
1988	22
1989	30

is steeds een BG 3 mengsel ingezaaid met tetraploïde Engels raagrassen.

De tetra's bevallen Hylkema bijzonder goed, vooral om de smakelijkheid ervan.

De graslandverbetering heeft duidelijk invloed gehad op de botanische samenstelling (figuur 1). In de laatste jaren is het aandeel Engels raagrass zelfs toegenomen tot 90 procent.

Hoge productie en kwaliteit eigen ruwvoer

Een goede bemesting in combinatie met een optimaal gebruik van het grasland zorgt voor veel en hoogwaardig ruwvoer. Het weidegras bevatte gemiddeld 1010 VEM (gemiddelde van negen monsters per jaar). In het weideseizoen wordt voortdurend getracht een hoge benutting te realiseren met zo weinig mogelijk verliezen. Zodra de weersomstandigheden het toelaten wordt in het vroege voorjaar met beweiden begonnen, zo mogelijk zelfs in maart (alleen overdag).

Het winnen van de voordroogkuil gebeurt overwegend door de loonwerker (maaïen en opladen). Alleen het schudden en wiëren wordt in eigen mechanisatie uitgevoerd. Van 1985 tot 1992 was de gemiddelde energiewaarde 840 VEM. Uit

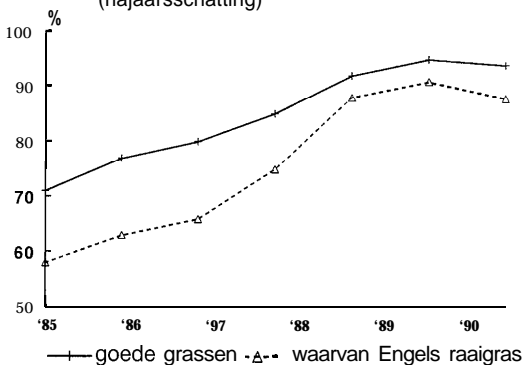
metingen gedurende de hele stalperiode is gebleken dat een hoge opname is gerealiseerd, gemiddeld 13,5 kg ds per dier per dag.

Goede melkproductie maar laag krachtvoerbruik en lage voerkosten

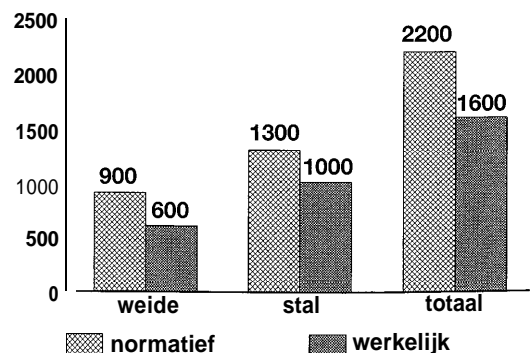
Uit de door het LEI bewerkte boekhoudgegevens blijkt dat het totale voederbruik van 1985/86 t/m 1988/89 110% van de norm (in kVEM) was en van 1989/90 t/m 1991/92 80% van de norm. Het krachtvoerbruik (figuur 2) is momenteel aanzienlijk lager dan het normatieve verbruik. Het normatieve verbruik is gebaseerd op de normen voor de voedewoerzoning; o.a. melkproductieniveau, jongvee-bezetting, N-bemestingsniveau, beweidingssysteem. Het krachtvoerbruik per koe is bij Hylkema 450 kg lager dan het gemiddelde van de bedrijven (2050 kg) van het project Stikstofproefbedrijven. De melkproductie per koe is gemiddeld 7300 kg per jaar. Dit is 400 kg meer dan het gemiddelde van de bedrijven van het project Stikstofproefbedrijven.

Het lagere krachtvoerbruik heeft invloed op de totale voerkosten (aangekocht krachtvoer, ruwvoer en melkproducten). De werkelijke totale voerkosten per melkkoe (inclusief jongvee) waren gemiddeld f 746,- terwijl de normatieve kosten f 918,- bedroegen. In de kostprijs van de melk zijn de kosten voor veevoer bij Hylkema slechts 11 cent per kg melk, terwijl deze op de rest van de bedrijven van het project gemiddeld 16 cent per kg melk zijn. In een tijd dat de marge tussen opbrengstprijs en kostprijs van de melk in veel gevallen veranderd is van positief naar negatief is kostenbewaking, inclusief veevoerkosten, weer zeer actueel.

Figuur 1 Botanische samenstelling in procenten (najaarsschatting)

Figuur 2 Krachtvoerbruik in kg per melkkoe

Verlaging krachtvoerbruik gunstig voor de mineralenbalans

De aanvoer van mineralen op het weidebedrijf gebeurt hoofdzakelijk door kunstmest, krachtvoer en ruwvoer. Met het oog op verlaging van het mineralenoverschot is verlaging van de aanvoer van mineralen noodzakelijk. Doorgaans wordt op de meeste bedrijven met het krachtvoer meer P en K aangevoerd dan met melk en vlees

wordt afgevoerd. Verlaging van het krachtvoerbruik heeft dus een gunstig effect op verlaging van het overschot op de mineralenbalans.

Bij een gemiddeld N-, P- en K-gehalte van respectievelijk 26, 5 en 15 gram per kg produkt in A-brok en een veebezetting van 1,8 melkkoe per ha leidt een lager krachtvoerbruik van 600 kg per melkkoe tot een lagere aanvoer van 28 kg N, 5,5 kg P en 16,5 kg K per ha.

Van 1985 tot 1992 was Hylkema deelnemer aan het project Stikstofproefbedrijven.